

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ' (ΕΣΑΜΗΝ Β')

Σάββατο Ἀθήνα, 10 Ὀκτωβρίου 1920

ΑΡΙΘ. 705

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΨΥΧΑΡΗΣ: Ὁ Ἴδας.
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ: Κριτικὲς σελίδες: Αἰσχύλου «ΠΕΡΣΑΙ».
ΕΡΝΣΤ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ: Ἔχομε δημ. σχολειό;
Χ. ΣΗΚΕΛΛΗΡΙΔΗΣ: Τετράστιχα.
ΜΙΧ. ΘΕΡΒΑΝΤΗΣ — Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ: Δὸν Κιζότης (συνέχεια).

Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα καὶ πράγματα.
ΑΗΜΟΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ: Σαναζωνάνεμα.
ΑΠΟ ΒΑΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΟΜΑΔΑ: Νεοελληνικὴ φιλολογία. — Ἐνὴν φιλολογία. — Θεατρικά. — Ἡ Κοινὴ γνώμη. — Χωρὶς γραμματόσημο.

Ο ΙΔΑΣ

Ἐναν ἀποχαιρετισμὸ χρωστῶ καὶ γὰ τοῦ Ἴδα τοῦ Δραγοῦμη, ἂν καὶ μ' ἀργοπορίσανε ὡς τώρα πολλές, χίλιες, ἀρίφνητες δουλειές.

Τὸ βόλι πού γλίστηρε ἀπάνω στὸ πετοὶ τοῦ Βενιζέλου, τοῦ Βενιζέλου μας τοῦ ἐθάνατου καὶ τοῦ ἀπέθαντου — ἐδῶ ταιριάζει περιφρημα ὁ δέφτερος ὄρος, καταντᾶ μάλιστα κυριολεχτικῶς — τὸ βόλι ἐκεῖνο τοῦ Παρισιοῦ κατέβηκε ἴσια μὲ τὴν Ἀθήνα καὶ θάρσε τὸν Ἴδα. Λογικὴ, φιλοσοφία τοῦ βολιοῦ. Δὲν ξαίρω, ἴσως νὰ μὴν ξαίρη κίολας κανένας, ἂν ἡ ἀπόπειρα τοῦ φόνου στὴ Γαλλία εἶχε προφτάσει νὰ μαθαφτῆ κάτω, γιὰ νὰ γίνῃ ἔτσι ἄλλος φόνος ἐκδικητικὸς, ἀντικωσταντινικὸς, στὴν Ἑλλάδα. Μοῦ φαίνεται ἀδιάφορο τὸ πρᾶμα, σὰν τὸ κλοξετάξουμε. Ἀναμμένα πὰ κεφάλια. Ἡ ἕξτρα γιὰ τὸ Βενιζέλο προκηρυγμένη, ὁ θάνατός του ποθητὸς στοὺς ἐχτροὺς του, πού μῆτε τὸ κρύθανε. Καὶ τόσο φτάνει. Θέλεις νὰ μοῦ σκοτώσης τὸν ἀρχηγό μου; Στάσου νὰ σοῦ σκοτώσω ἕναν ἀπὸ τοὺς δικούς σου. Καὶ ἀκολούθησε τότες τὸ κακό.

Ἄγρια, θάρβαρα συστήματα, πού ντροπὴ νὰ ὑπάρχουνε, πού ἀνάγκη νὰ πάθουνε, γιὰ τὸνομα τὸ ἑλληνικό.

Πρῶτος — καὶ δὲν εἶναι νάπορήσι κανένας — πρῶτος, σ' ἕνα γνωστὸ τηλεγράφημά του, ὁ Βενιζέλος ἀποδοκίμασε μὲ φρίκη τὸ ἀνόσιο τὸ σκότωμα κ' ἔκλαψε τὸν πρόωρο τὸ θάνατο τοῦ παλληκαριοῦ. Τὸν κλαίνει σήμερα μιὰ τίμια φαιμελιά, μιὰ μεγάλη ἀδερφή του, ἡ χήρα τοῦ Πάβλου Μελά. Τὸν κλαίει, θὰ τὸν κλάψῃ χροῖα καὶ ἡ Μούσα.

Διπλὴ στάθηκε, ὅσο ζοῦσε, ἡ δράση τοῦ Ἴδα, φιλολογικὴ καὶ πολιτικὴ.

Πολιτικὴ, μπορούμε νὰ τὴν ποῦμε καὶ πατρι-

ωτικὴ. Ἐνας ἀπὸ τοὺς πρόμαχους τοῦ μακεδονικοῦ ἀγῶνα φάνηκε ὁ Ἴδας. Κατάλαβε τοὺς Τούρκους καὶ τοὺς Βουλγάρους, τοὺς μίσησε, τοὺς πολέμησε. Δὲν τὸ κατορθῶνω νὰ καταλάβω ἐγώ, πῶς εἶναι δυνατὸ ἕνας τέτοιος νέος νὰ στάθηκε, δὲν πρέπει πὰ νὰ λέμε βασιλικὸς, πρέπει κωσταντινικὸς νὰ τὸ λέμε. Βέβαια πὼς δὲν εἶτανε ὁ μόνος. Ὅταν ὅμως κανεὶς μιλά γιὰ τοὺς κωσταντινικοὺς ἀπὸ μακριά, ὅταν ξαιτίας τοῦ κωσταντινισμοῦ εἶδε κ' ἔπαθε ὅσα εἶδαμε κι ὅσα πάθαμε, βέβαια πὼς θυμώνει, ἔχει μάλιστα χρέος νὰ θυμῶσῃ. Καλὸ εἶναι ὡστόσο, τώρα πού πέρασε λίγος καιρὸς, νὰ μελετηθῇ τὸ ἱστορικὸ μὲ κάποια ψυχραιμία.

Βλέπω σὲ ἄρθρα πού γράφονται ἀκόμη σὲ ἀθηναϊκὲς φημερίδες, ἀκούω σὲ κουβέντες μὲ Ῥωμοὺς ὡς καὶ σήμερα στὸ Παρίσι, νὰ κατηγοροῦνε τὸ Βενιζέλο γιὰ τοῦ ἀσυχώρητα ἐγκλήματα, δηλαδὴ πού εἶναι ξενολάτρης καὶ πού εἶναι τύραννος.

Τύραννος, ἴσως. Μοῦ ἔλεγε τουλάχιστο κάποιος βουλευτῆς, δικός του, πὼς ὁ Βενιζέλος εἶναι ἀπολυταρχικὸς — μὲ τοὺς φίλους του. Τί σωστό! Μήπως τώρα τελεφταῖα δὲ δήλωσε ρητὰ, πὼς οἱ φονιάδες τοῦ Δραγοῦμη, χρέας νὰ τιμωρηθοῦνε, μὰ πὼς οἱ δυὸ ἐκεῖνοι Ἕλληνες φονιάδες τοῦ Παρισιοῦ εἶναι τρελοὶ, πάει νὰ πῆ δὲ φταίνε, ἄφτοὶ πού φρόνιμο γιὰ τὴν τιμὴ, γιὰ τὴν ἀσφάλεια, γιὰ τὴν ἠθικὴ τοῦ τόπου νὰ τιμωρηθοῦνε ἀλύπητα. Πάντα συγκαταβατικὸς, συβιβαστικὸς ὁ Βενιζέλος μὲ τοὺς ἀντίπαλούς του. Ποιὸς δὲ θυμᾶται τὸ νόμο πού ἔβαλε νὰ ψηφίσουνε γιὰ τὴ γλώσσα τοῦ Κράτους, ἐνῶ περὶ γιὰ ὁπαδὸς τῆς δημοτικῆς; Καὶ ποιὸς νόμος μᾶς ἔβλαψε περισσότερο, ἂν